

21.4.2021

EOAK/2354/2020

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää

SISÄMINISTERIN PUKEUTUMINEN POLIISIN HEIJASTINLIIVIIN

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan sisäministeri Maria Ohisaloon esiintymistä poliisiin tunnuksilla oleva huomioliivi yllään haastattelussa, joka oli kuvattu Uudenmaan rajalla valmiuslain nojalla määrätyn Uudenmaan liikumisrajoituksen aikana. Kantelussa kyseenalaistettiin ministerin oikeus käyttää poliisin huomioliiviä.

Asiaa alustavasti selvitettyä kävi ilmi seuraavaa:

Tiedostusvälineistä saatavien tietojen mukaan sisäministeri oli esiintynyt heijastinliivissä ainakin Hyvinkäällä 27.3. ja 28.3.2020 välisenä yönä poliisin ns. Uudenmaan sulkua varten perustamalla tarkastuspisteellä valtatie 3:lla. Samanaikaisesti paikalla oli ainakin poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen. Kuvissa sisäministeri seisoo poliisiautojen ja samanlaiseen heijastinliiviin pukeutuneen poliisimiehen vieressä sekä istuu poliisiautossa heijastinliivi päällään. Sisäministerin käyttämän heijastinliivin rinnuksessa on poliisin tunnuskuva. (<https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006455790.html>)

Sisäministerin Facebook-julkaisussa 10.4.2020 on kuva, jossa sisäministeri on Uudenmaan rajalla yhdessä poliisiylijohtajan ja eräiden muiden poliisimiesten kanssa. Sisäministerillä on yllään poliisin tunnuskuvalle varustettu heijastinliivi siviilivaatteiden päällä. Poliisiylijohtajalla on päällään poliisin virkapukuun kuuluva päällystakki. Muilla kuvassa olevilla neljällä poliisimiehellä on virkapukunsa päällä samanlainen heijastinliivi kuin sisäministerillä. Julkaisussa on tekstinä: ”Kävimme poliisiylijohtajan kanssa eilen Uudenmaan rajalla kysymässä kuulumisia viranomaisilta, jotka huolehtivat Uudenmaan sulusta.”

(<https://www.facebook.com/OhisaloMaria/photos/a.509268625852882/2885851378194583/?type=3>)

Käytettävissäni olevissa kuvissa sisäministerin käyttämässä heijastinliivissä on rinnassa poliisin tunnuskuva (ns. miekkalogo). Käytettävissäni on ollut myös uutisten videomateriaalia, jossa sisäministerin heijastinliivin selkäpuolella on sinisellä pohjalla oleva ”POLIISI” – teksti, kuten kuvissa olevilla poliisimiehillä.

2 SELVITYS

2.1 Selvityspyyntö

Kantelun johdosta pyysin sisäministeriön ja Poliisihallituksen kannanottoa seuraaviin kysymyksiin.

1. Mikä sisäministeriön poliisin virkapuvusta antamassa asetuksessa (1106/2013) tarkoitettu vaate sisäministerillä on ollut yllään kantelussa tarkoitettussa tilanteessa?
2. Mikä on sisäministeriön ja Poliisihallituksen tulkinta em. asetuksen 4 §:ssä tarkoitetuista vaatteista; kuuluvatko ne poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kiellon piiriin?
3. Mikäli eivät kuulu, vastaako sääntely lain tarkoitusta ja tavoitteita?
4. Onko sisäministeriön tai Poliisihallituksen tiedossa sellaista tuomioistuinkäytäntöä, jolla olisi merkitystä asiaa arvioitaessa?

Lisäksi pyysin sisäministeriön ja Poliisihallituksen kannanottoa siihen,

1. Saako muu kuin poliisimies käyttää tunnus kuvan sisältävää asustetta jossakin tilanteessa?
2. Jos saa, missä tilanteissa ja minkälaisilla perusteilla?
3. Onko sisäministeriön tai Poliisihallituksen tiedossa sellaista tuomioistuinkäytäntöä, jolla olisi merkitystä asiaa arvioitaessa?

Siltä varalta, että asia antaa aiheutta arvosteluun, pyysin varaamaan sisäministeri Ohisalolle ja poliisiylijohtaja Kolehmaiselle tilaisuuden tulla kuulluksi.

Pyyntöni johdosta sisäministeriö toimitti poliisiosaston osastopäällikkö Kauko Aaltomaan antaman lausunnon, jonka liitteenä oli poliisiylijohtajan allekirjoittama Poliisihallituksen muistio. Poliisihallitus oli vahvistanut erillisellä viestillä sisäministeriön poliisiosastolle kyseisen Poliisihallituksen muistion olevan Poliisihallituksen lausunto ja näkemys asiaan eduskunnan oikeusasiamiehelle lähetettäväksi.

Sisäministeri Ohisalolla ei sisäministerin valtiosihteerin poliisiosastolle antaman ilmoituksen mukaan ollut lausuttavaa asiassa.

2.2 Selvityksen sisältö

Poliisihallituksen muistiossa todetaan seuraavaa:

Ministerillä on tilanteessa ollut päällään poliisin tunnus kuvalla (miekkalogo) varustettu heijastinliivi (poliisin suojavaate). Heijastinliivi on vastaavanlainen liivi kuin on yleisesti saatavilla markkinoilta sillä erotuksella, että liivi on ollut varustettu poliisin miekkalogolla.

Heijastinliivin käyttö perustui poliisiylijohtajan ja Helsingin poliisikomentajan nimenomaisesti ministerille osoittamaan kehotukseen, poliisiylijohtajan lupaan ja ministerin turvallisuuden varmistamiseen tilanteessa, jossa oltiin pimeään aikaan yleisesti liikenteeseen käytetyn tien varressa tutustumassa Uudenmaan sulkuoperaatioon. Ministeri on

yleisesti tunnettu henkilö, eikä heijastinliivin käytöllä ole voinut objektiivisesti syntyä vaaraa tai vaikutelmaa siitä, että hänen olisi oletettu esiintyvän poliisimiehenä.

Heijastinliivin osalta:

1. Sisäministerillä päällään ollut poliisin heijastinliivi on poliisin virkapuvusta annetun sisäministeriön asetuksen (1106/2013, jälj. asetus) 4 §:ssä 2-kohdassa tarkoitettu suojavaate.

2. Asetuksen 3 §:ssä säädetään tyhjentävästi poliisin virkapukuun kuuluvista vaatteista ja asusteista. Heijastinliiviä ei ole mainittu kyseisessä säännöksessä, vaan kyseessä on asetuksen 4 §:n 2-kohdassa tarkoitettu erikseen mainittu suojavaate, jota voidaan käyttää poliisitoiminnassa virka-asusteiden lisäksi.

Poliisilain (872/2011) 1 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä.

Poliisihallitus katsoo, että sananmukaisesti tulkittuna heijastinliivi tai muukaan asetuksen 4 §:ssä mainittu erityis- tai suojavaate ei kuuluisi poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin käyttökiellon piiriin, koska ne eivät ole asetuksen 3 §:n tyhjentävässä luettelossa mainittuja virkapukuun kuuluvia vaatteita tai asusteita. Huomattavaa kuitenkin on, että asetuksen 4 §:n erityis- tai suojavaatteissa voi olla kiinnitettyinä asetuksen 3 §:ssä mainittuja virka-asemaa osoittavia tunnuksia tai nimilaattoja, jotka taas kuuluvat poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kiellon piiriin. Virka-asemaa osoittavia tunnuksia ovat erityisesti poliisimiehen virka-asemaa osoittavat poletit tai vastaavat tunnuksat, ei sen sijaan poliisin tunnuskuva (miekkalogo). Nyt kyseessä olevassa tapauksessa ministerillä ei ole ollut päällään poliisin virka-asemaa osoittavia merkkejä tai nimilaattaa.

Erikseen Poliisihallitus toteaa, että jo mainitusti poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista (poliisin virka-) pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Eli mikäli kyse ei ole varsinaisesti asetuksen 3 §:ssä mainitusta asusta, vaan sitä muistuttavasta asusta on käyttökiellon edellytyksenä poliisimiesroolin vaikutelman syntyminen. Laajentavasti poliisilain sanamuotoa tulkiten voidaan Poliisihallituksen mukaan arvioida, että ainakin osa asetuksen 4 §:ssä mainituista erityis- tai suojavaatteista saa tai voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä, ja se on pääosin niiden erityinen tarkoituskin. Keskeistä kuitenkin on, että tilanne edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa poliisimiesvaikutelman syntymisestä. Näin voitaneen laajentavasti tulkita, vaikka on ilmeistä, että poliisilain kieltopykälän (Poliisilaki 1:10.3) toisessa virkkeessä ei ole tarkoitettu viitata poliisin virallisiin asusteisiin, vaan niiden kaltaisiin tai niitä jäljitteleviin asuihin.

3. Jatkossa voisi Poliisihallituksen mukaan olla selvyyden kannalta tarkoituksenmukaista, että myös asetuksen 4 §:ssä mainitut suoja- ja erityisvaatteet sisällytettäisiin nimenomaisesti poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaisen kiellon piiriin silloin kuin ne sisältävät poliisin miekkalagon tai muun poliisin tunnuksen, virka-asemaa osoittavan merkin tai nimilaatan. Tämä poistaisi tulkinnanvaraisuuden em. vaatteiden ja asusteiden osalta.

Lisäksi asetuksen 3 §:n mainittujen virkapukuun kuuluvien vaatteiden ja asusteiden käyttökielto voisi olla vastaavasti tarkoituksenmukaista sitoa niihin virkapukuun kuuluviin vaatteisiin ja asusteisiin, jotka sisältävät poliisin miekkalagon tai muun poliisin tunnuksen, virka-asemaa osoittavan merkin tai nimilaatan. Nyt esimerkiksi 3 §:ssä mainitut poliisin varsikengät ja työkäsiineet ovat käyttökiellon piirissä, vaikka ne tosiasiallisesti ovat aivan samoja asusteita, joita myydään myös yksityisille.

Huomattavaa myös on, että voimassa olevan sääntelyn mukaan (Poliisilaki 1 luku 10 § 4 mom.) asianomaisen poliisilaitoksen päällikkö voi antaa luvan poliisin virkapuvun käyttöön teatteriesityksissä tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa. Sanamuotoa tulkiten lupaa ei siis voitaisi antaa asetuksen 4 §:ssä mainittujen suoja- ja erityisvaatteiden käyttöön, vaan ainoastaan asetuksen 3 §:ssä mainittujen virkapukuun kuuluvien vaatteiden ja asusteiden käyttöön. Tämä ei ole loogista, eli esimerkiksi 4 §:ssä ratsu- tai venepoliisin vaatteiden käyttöön ei voitaisi antaa lupaa. Toisaalta, kun voimassa olevan lain mukaan niiden käyttö ei ole poliisilain mukaan kiellettyä, ei lupaa siten tarvittaisi. Tämä rakenne ei kuitenkaan vastaa sääntelyn kokonaistarkoitusta siitä, että poliisin asuja ei tule voida käyttää poliisimiesroolin ulkopuolella ilman erikseen annettua oikeutta (lupa).

4. Poliisihallituksen tiedossa ei ole suoraan vastaavanlaiseen tilanteeseen liittyvää tuomioistuinkäytäntöä, jolla olisi erityistä merkitystä kantelun kohteena olevan asian osalta. Tuomioistuinkäytäntöä sen sijaan löytyy jonkin verran tapauksista, joissa siviilihenkilöiden toimesta on käytetty poliisin virkapukua läheisesti muistuttavaa vaatetusta tai asusteita tai poliisin tunnuskuvaa lähellä olevaa logoa muussa yhteydessä.

Poliisin tunnuskuvan osalta:

1-2. VNA poliisista (1080/2013) 14 §:n mukaan Poliisihallitus antaa määräykset poliisin tunnuskuvan virallisesta käytöstä ja vahvistaa viirien ja pienoislippujen värin ja muodon.

Poliisihallitus ei ole antanut voimassa olevaa kirjallista määräystä yleisesti poliisin tunnuskuvan käytöstä poliisin sisällä tai poliisin ulkopuolisten henkilöiden osalta. Olemassa olevassa olosuhteessa katsotaan, että määräys voidaan antaa tapauskohtaisesti Poliisihallituksen toimesta ja myös suullisesti tarvittaessa, sekä myös poliisin ulkopuolisille henkilöille. Poliisiylijohtaja Poliisihallituksen päällikkönä voi antaa luvan tunnuskuvan käyttöön viitatus 14 §:n perusteella. Näin ollen

poliisiylijohtaja on voinut antaa luvan myös ministerille käyttää kantelun kohteena olevassa tilanteessa poliisin suojavaatteena olevan heijastinliivin yhteydessä poliisin tunnuskuva (miekkalogo). Erikseen voidaan myöhemmin arvioida, olisiko selvyuden vuoksi perusteltua, että poliisin tunnuskuvan käytöstä annetaan virallinen ja yleisesti sovellettava määräys, joka mahdollistaisi harkinnan systemaattisuuden, sekä lisäisi hallintotoiminnan avoimuutta, vaikka on selvää, että tilanteet edellyttävät poikkeuksetta tapauskohtaista harkintaa.

Lisäksi Poliisihallitus toteaa, että hallituksen esityksen HE 224/2010 vp. yksityiskohtaisissa perusteluissa on poliisilain 9 luvun 7 §:n 1 momentin rangaistussäännöksen osalta mainittu, että arvioitaessa pykälän 1 momentissa tarkoitettua (tunnuskuvan käytön) oikeudettomuutta, olisi merkityksellistä se, tapahtuuko poliisin tunnuskuvan käyttäminen siten, että poliisin tunnuskuvan käyttäminen antaa vaikutelman siitä, että kyseessä olisi poliisi. Tunnuskuvan käyttö ei näin ollen olisi rangaistavaa tämän säännöksen perusteella silloin, kun tällaista vaaraa ei ole. Tällainen tilanne voi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun virka-asusteen tai tunnuskuvan käyttö liittyy muuhun kuin varsinaiseen poliisitoimintaan ja siihen on poliisin antama lupa. Poliisilain 1 luvun 10 §:n 4 momentissa on nimenomainen säännös virkapuvun luvallisen käytön osalta.

3. Poliisihallituksen tiedossa ei ole juuri vastaavanlaiseen tilanteeseen liittyvää tuomioistuinkäytäntöä, jolla olisi erityistä merkitystä tämän asian osalta.

Lopuksi Poliisihallitus toteaa, että kantelun kohteena olevassa asiassa tunnuskuvan käyttö on liittynyt tilanteeseen, jossa ministerin heijastinliivin käyttö perustui poliisiylijohtajan ja poliisikomentajan nimenomaisesti ministerille osoittamaan kehotukseen ministerin turvallisuuden varmistamiseksi. Heijastinliivin ja siinä olevan poliisin tunnuskuvan käytölle on annettu Poliisihallituksen poliisiylijohtajan lupa. Asiassa on kokonaisuutena menetelty kaikin osin voimassa olevan sääntelyn mukaisesti ja ministerillä on ollut oikeus heijastinliivin käytölle.

Sisäministeriön poliisiosaston antaman lausunnon mukaan sisäministeriö katsoo Poliisihallituksen muistion antavan kattavat vastaukset eduskunnan oikeusasiamiehen kysymyksiin ja sisäministeriö yhtyy Poliisihallituksen muistion näkemyksiin ja katsoo, että sisäministeri Maria Ohisalolla oli oikeus käyttää poliisin huomioliiviä Poliisihallituksen muistiossa ilmenevin perustein.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

Poliisin virkapukineita koskeva sääntely

Poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 ja 4 momentin mukaan

Muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan koske 1 momentissa tarkoitetun ylivartijan tai vartijan taikka täydennyspoliisin oikeutta käyttää säädettyä virkapukua tai virka-asustetta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, asianomaisen poliisilaitoksen päällikkö voi antaa luvan poliisin virkapuvun käyttöön teatteriesityksissä tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Poliisilain 9 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetään poliisin virkapuvun oikeudettomasta käytöstä:

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 1 luvun 10 §:ssä säädettyä kieltoa, on tuomittava poliisin virkapuvun oikeudettomasta käytöstä sakkoon, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta.

Poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentin nojalla on annettu sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta (1106/2013, jäljempänä virkapukuasetus). Tapahtuma-aikaan sääntely oli seuraavanlainen (1.10.2020 voimaan tullessa muutoksessa 606/2020 oli kysymys yksilöivän tunnistemerkin lisäämisestä sääntelyyn):

1 § Virkapuvun käyttö virkatehtävissä

Poliisimiehen sekä ylivartijan ja vartijan on käytettävä virkatehtävässään virkapukua, kun virkatehtävän luonteen tai laadun vuoksi on tarpeellista, että hänet voidaan välittömästi tunnistaa virkamieheksi tai jos virkatehtävä edellyttää virkamiehen vaatetukselta virkavaatteen mukaisia suojaominaisuuksia tai toiminnallisia ominaisuuksia.

2 § Virkapuku

Poliisin virkapukuun kuuluvien asusteiden sekä niissä käytettävien tunnusten ja merkkien on oltava tämän asetuksen mukaisia. Virkapukineet hyväksyy Poliisihallitus ja lisäksi asusteiden, varusteiden sekä tunnusten ja merkkien on oltava valmistettu Poliisihallituksen hyväksymistä kangaslaaduista, väreistä, materiaaleista ja tarvikkeista.

3 § Virkavaatteet ja -asusteet

Virkapukuun kuuluvat seuraavat vaatteet ja asusteet:

- päällystakki ja irtovuori
- virkatakki
- virkapusero
- vierailutakki

- virkahousut
- virkahame
- naisten virkaliivi
- raskausajan virkaliivi ja -housut
- kenttähaalari 2010
- kenttäkuoripusero 2010
- kenttälämpöpusero 2010
- kenttähaalari
- kesäkenttähaalari
- kenttäpusero
- kenttähousut
- kenttähousut, kesämalli
- toppatakki
- toppahousut
- virkapaita, lyhyt- ja pitkähihainen
- pikeepaita, lyhyt- ja pitkähihainen
- villapusero ja kauluri
- kenttäpiipo
- turkislakki
- lippalakki, kesä- ja talvimalli
- palveluslakki
- virkalakki
- sadeasu
- varsikengät
- työkäsineet
- virka-asemaa osoittavat tunnukset ja nimilaatta.

4 § Erityisvaatteet ja suojavaatteet

Poliisitoiminnassa voidaan käyttää 3 §:ssä tarkoitettujen virka-asusteiden lisäksi seuraavia erityisvaatteita ja suojavaatteita:

1) erityisvaatteet

- moottoripyöräpoliisin vaatteet
- moottorikelkkapoliisin vaatteet
- venepoliisin vaatteet
- ratsupoliisin vaatteet
- polkupyöräpoliisin vaatteet
- kansainvälisissä tehtävissä toimivan poliisin vaatteet
- JOUHA-haalari
- TEPO-haalari
- VATI-asu
- maasto- ja lumipuku

2) suojavaatteet

- kevyt suojaliivi
- taktinen suojaliivi
- tunnisteliivi
- heijastinliivi
- heijastinhansikkaat
- huomiovaatteet.

Erityisvaatteita voivat hankkia vain 1 momentin 1 kohdassa mainittuihin erityisryhmiin kuuluvat poliisimiehet.

Poliisin tunnuskuvaa koskeva sääntely

Poliisilain 9 luvun 7 §:n 1 momentissa säädetään poliisin tunnuskuvan oikeudettomasta käytöstä:

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti käyttää poliisin tunnuskuvaa sellaisenaan taikka sovellettuna merkkiin tai kuvalliseen esitykseen taikka poliisin tunnuskuvaa erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä, on tuomittava poliisin tunnuskuvan oikeudettomasta käytöstä sakkoon.

Valtioneuvoston poliisista antaman asetuksen (1080/2013, jäljempänä poliisiasetus) 12 §:ssä säädetään poliisin tunnuskuvasta:

Suomen poliisin tunnuskuvana on miekka, jonka kahvan muodostaa Suomen vaakunaan liittyvän leijonan pää, alla olevan kuvan mukaisesti:

Poliisiasetuksen 14 §:n mukaan Poliisihallitus antaa määräykset poliisin tunnuskuvan virallisesta käytöstä ja vahvistaa viirien ja pienoislippujen värin ja muodon.

Asetuksen 15 §:n mukaan Poliisihallitus voi hakemuksesta myöntää poliisin henkilöstöön kuuluville ja näiden muodostamille yhteenliittymille luvan poliisin tunnuskuvan yksityiseen käyttöön.

Poliisimiehet

Poliisilain 12 §:n mukaan poliisimiehiä ovat valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät päällystöön, alipäällystöön ja miehistöön kuuluvat virkamiehet.

Poliisiasetuksen 1 §:n mukaan poliisimiehiä ovat

- 1) päällystöön kuuluvat:
 - a) Poliisihallituksessa poliisiylijohtaja, poliisijohtaja, poliisiylitarkastaja, poliisilakimies, poliisitarkastaja, ylikomisario ja komisario;

- b) keskusrikospoliisissa keskusrikospoliisin päällikkö, apulaispäällikkö, rikosylitarkastaja, poliisilakimies, rikostarkastaja, rikosylikomisario ja rikoskomisario;
 - c) suojelupoliisissa suojelupoliisin päällikkö, apulaispäällikkö, osastopäällikkö, poliisilakimies, ylitarkastaja ja tarkastaja;
 - d) Poliisiammattikorkeakoulussa rehtori, ylikomisario ja komisario;
 - e) paikallispoliisissa poliisipäällikkö, apulaispoliisipäällikkö, rikosylitarkastaja, poliisilakimies, rikostarkastaja, rikosylikomisario, ylikomisario, rikoskomisario ja komisario;
- 2) alipäällystöön kuuluvat rikosylikonstaapeli, ylikonstaapeli ja ylietsivä; sekä
- 3) miehistöön kuuluvat vanhempi rikoskonstaapeli, vanhempi konstaapeli, etsivä ja nuorempi konstaapeli.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja poliisimiehiä ovat myös sisäministeriön poliisiosaston poliisijohtaja, poliisiylitarkastaja, poliisilakimies ja poliisitarkastaja, Häätäkeskuslaitoksen ja Hallinnon tietotekniikkakeskuksen poliisimiehet sekä siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain (1287/2004) perusteella poliisitehtäviin nimitetyt poliisimiehet.

Poliisiasetuksen 2 §:n 1 momentin mukaan Poliisihallituksen poliisiylijohtaja ja poliisijohtaja ovat Poliisihallituksen ja Poliisihallituksen alaisen poliisiyksiköiden henkilöstöön kuuluvien esimiehiä.

Poliisilain 11 §:n mukaan poliisimiehellä on tässä tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään oikeus yksittäistapauksessa antaa jokaista velvoittavia tarpeellisia käskyjä ja kieltoja.

3.2 Arviointi

Asian arvioinnissa on keskeistä se, että poliisiasetuksen 1 §:ssä olevan sääntelyn nojalla sisäministeriön päällikkönä oleva sisäministeri ei ole poliisimies, vaikka poliisitoimi kuuluukin sisäministeriön hallinnonalaan.

Poliisin virkapukineen ja tunnuskuvan käyttäminen

Poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä.

Saadun selvityksen ja käytettävissä olevan aineiston perusteella sisäministerillä on ollut yllään poliisin virkapukuasetuksen 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu suojavaate eli heijastinliivi, jonka etupuolella on ollut kiinnitettynä poliisiasetuksen 12 §:ssä tarkoitettu poliisin tunnuskuva (miekkalogo) ja selkäpuolella teksti "POLIISI".

Kun virkapukuasetuksen 3 §:ssä on lueteltu poliisin virkapukuun kuuluvat vaatteet ja asusteet ja 4 §:ssä poliisitoiminnassa virka-asusteiden

lisäksi käytettävät ”erityisvaatteet” ja ”suojavaatteet”, asian alustavassa arvioinnissa näyttää tulkinnanvaraiselta, koskeeko poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kieltö virkapukuasetuksen 4 §:ssä lueteltuja vaatteita ja niitä erehdyttävästi muistuttavia vaatteita.

Poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin sääntely vastaa voimassa olevaa lakia edeltäneen poliisilain (493/1995) 6 a §:n 3 momenttia (106/2002).

Kumotun poliisilain 6 a §:n 3 momenttia säädettäessä eduskunnan hallintovaliokunta totesi muun muassa seuraavaa (HaVM 31/2001 vp – LA 156/2001 vp):

Poliisiviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitavat poliisimiehet, jotka tunnustetaan pääsääntöisesti poliisin virkapuvusta. Lähtökohtaisesti tämän virkapuvun perusteella kansalaiset tietävät, että virkapukua käyttävälle henkilölle kuuluu erityinen oikeus ja toisaalta erityinen velvollisuus käyttää julkista valtaa.

Eri seikat huomioon ottaen onkin välttämätöntä, että poliisin virkapukua tai virkapukinetta saa käyttää vain poliisimies. Poikkeuksen muodostavat erityisen luvan nojalla teatterinäytökset ja muut vastaavat tilaisuudet. Samoin on huolehdittava siitä, ettei muu kuin poliisimies saa käyttää asua tai pukinetta, joka erehdyttävästi muistuttaa poliisin virkapukua tai virkapukinetta. (s. 1–2)

Käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa on kysymys siitä, että vain poliisimies saa käyttää poliisin virkapukua tai virkapukinetta. Lisäksi ehdotetaan kiellettäväksi poliisin virkapukua tai virkapukinetta erehdyttävästi muistuttavan asun tai pukineen käyttäminen. Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksessa ei luonnollisestikaan ole tarkoitus kieltää sellaisten asusteiden käyttöä, joiden kohdalla ei saata aiheutua minkäänlaista sekaantumisvaaraa. On selvää, ettei esimerkiksi tummansinisten housujen tai tummien hansikkaiden käyttöä ole ollut tarkoitus kieltää. Vaatetuksen käyttökiellossa on kysymys seikoista, jotka erehdyttävällä tavalla liittyvät nimenomaan poliisimiehen aseman osoittamiseen. Tällaisia ovat poliisimiesominaisuuteen liittyvät tekstit sekä tunnuskuvat ja -merkit taikka muutoin poliisimiesominaisuuteen liittyvät asukokonaisuudet. (alleviivaus tässä)

Valiokunnan ehdottama sääntely sulkee kiellon ulkopuolelle sellaiset tilanteet, joissa ei voi syntyä sekaannusta siitä, voiko kyseessä olla poliisimies vai ei. Lähtökohtaisesti voidaan todeta, että esimerkiksi musiikkifestivaaleilla tai ravintolassa poliisin lippalakia erehdyttävästi muistuttavan päähineen käyttäminen on 6 a §:n 3 momentin kiellon piirissä. Näissä tilanteissa voi saada helposti vaikutelman siitä, että poliisimies tai poliisimiehet käyttävät niin sanottujen siviilivaatteiden kanssa poliisin virkapäähinettä. Olen nainen kysymys liittyy tässäkin esimerkissä asusteen erehdyttävyyteen. (alleviivaus tässä)

Mikäli valiokunnan ehdottama sääntely käytännössä johtaa siihen, ettei yleisperusteluissa kuvattu sääntelyn tavoite toteudu

asianmukaisesti, on ryhdyttävä toimenpiteisiin lainsäädännön muuttamiseksi.

Totean, että säännöksen merkityssisältö ja tarkoitus käyvät yksiselitteisen selvästi ilmi hallintovaliokunnan mietinnöstä. Säännöksellä on kielletty muilta kuin poliisimiehiltä paitsi poliisin virkapuvun tai virka-asusteen käyttö, myös kaikkien niitä erehdyttävästi muistuttavien asujen ja pukineiden käyttö. Erehdyttävyyden arvioinnissa ovat keskeisiä nimenomaan poliisimiesominaisuuteen liittyvät seikat, kuten tekstit sekä tunnus kuvat ja -merkit.

Virkapukuasetuksen sellainen tulkinta, että poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin käyttökiellon piiriin kuuluisivat vain asetuksen 3 §:ssä luetellut virkapukuun kuuluvat vaatteet ja asusteet sekä vain niitä erehdyttävästi muistuttavat asut tai pukineet, tekisi merkittävältä osalta tyhjäksi laissa säädetyn kiellon piiriin. Tällöin esimerkiksi asetuksen 4 §:n mukaisiin erityisvaatteisiin kuuluvat moottoripyörä- ja moottorikelkkapoliisin vaatteet ja suojavaatteisiin kuuluva nyt puheena oleva heijastinliivi, joissa kaikissa on sekä poliisin tunnuskuva että teksti ”POLIISI”, eivät kuuluisi kiellon piiriin, vaikka ne selvästi ilmentävät poliisimiesominaisuutta.

Käsitykseni mukaan näin tulkittuna virkapukuasetus olisi selvästi ristiriidassa lain kanssa. Virkapukuasetuksessa luodulla poliisin erilaisten virkapukineiden ryhmittelyllä ei voida tehdä osaksikaan tyhjäksi poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin sääntelyä. Asetuksella ei voida supistaa eikä laajentaa laissa selvästi säädettyä kiellon alaa. Kiinnitän huomiota myös siihen, että poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentissa oleva sisäministeriölle annettu asetuksenantovaltuus koskee vain säätämistä tarkemmin ”virkapuvun mallista ja sen yhteydessä käytettävistä merkeistä sekä siitä, milloin virkatehtävän laatu tai luonne edellyttää virkapuvun käyttöä”.

Mielestäni poliisin virkapukuasetusta on sen nimen mukaisesti perusteltua tulkita niin, että kaikki siinä luetellut vaatteet, asusteet ja pukineet kuuluvat poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun poliisin virkapukuun tai virka-asusteisiin. Ne kaikki ovat Poliisihallituksen hyväksymiä ja poliisitoiminnassa käytettäviä virkapukineita.

Käsitykseni mukaan asetuksessa mainittua pukua tai asustetta taikka niitä erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta koskeva käyttökielto riippuu poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin säännöksen tarkoituksen mukaisesti siitä, voiko sen käyttö saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Kuten hallintovaliokunta on mietinnössään todennut, esimerkiksi tummansinisten housujen käyttö ei kuulu kiellon piiriin. Vastaavasti virkapukuasetuksen 3 §:ssä mainittujen varsikenkien tai työkasineiden käyttö ei ole kiellettyä, mutta esimerkiksi nyt käsiteltävänä oleva asetuksen 4 §:ssä mainittu heijastinliivi, jossa on poliisin tunnuskuva ja teksti POLIISI, kuuluu mielestäni selvästi käyttökiellon piiriin.

Kun käyttökieltoon liittyy poliisilain 9 luvun 7 §:n 2 momentissa säädetty rangaistusuhka, pidän kuitenkin virkapukuasetuksen sääntelyä

ongelmallisena rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvän täsmällisyyden vaatimuksen kannalta. Virkapukuasetuksen sisältöä ei nähtävästi ole arvioitu poliisilakiin otetun virkapuvun oikeudetonta käyttöä koskevan sääntelyn näkökulmasta.

Sisäministerin käyttämässä heijastinliivissä on siis ollut myös poliisin tunnuskuva. Jo sen oikeudeton käyttäminen on poliisilain 9 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan kielletty.

Poliisilakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 224/2010 vp, s. 156) todettiin mainitusta säännöksestä seuraavaa:

Arvioitaessa pykälän 1 momentissa tarkoitettua oikeudettomuutta olisi merkityksellistä se, tapahtuuko poliisin tunnuskuvan käyttäminen siten, että poliisin tunnuskuvan käyttäminen antaa vaikutelman siitä, että kyseessä olisi poliisi. Poliisi-instituutioon kohdistuvaa luottamusta ei saa vaarantaa sillä, että jokin muu taho kuin poliisi voisi vapaasti käyttää poliisin tunnuskuvaa tai tätä erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä.

Virkapuvun tai muun selvästi havaittavan tunnuksen merkitystä on kuvattu oikeuskirjallisuudessa muun muassa seuraavasti (Helminen – Kuusimäki – Rantaeskola: Poliisilaki, 2012, s. 775):

Oikeus voimankäyttöön virkatehtävän toteuttamiseksi on, toisin kuin jokaiselle kuuluva hätävarjelu-oikeus, vain määrätyille virkamiehille kuuluva toimivaltuus. Koska voimankäytöstä saattaa olla vakavat seuraukset, oikeus siihen on uskottu lähtökohtaisesti vain poliisimiehille ja eräille muille turvallisuustehtäviä suorittaville virkamiehille, joita ovat ennen muuta rajavartiomiehet ja tullimiehet, rajoitetusti myös sotilaat. Tämä johtuu yhtäältä siitä, että oikeusvaltiossa tällaisten valtuuksien käyttö yleensäkin rajoitetaan vain poliisi- ja muita turvallisuustehtäviä suorittaviin virkamiehiin, ja toisaalta siitä, että vain näillä virkakunnilla on tarvittava välineistö ja koulutus.

Tämä liittyy osaltaan myös siihen, että voimankäyttövaltuuksia on yleensä vain virkakunnilla, jotka normaalisti kantavat virkapukua tai muuta selvästi havaittavaa tunnusta. Näin kansalaisille käy selväksi, että asianomaisella on oikeus voimakeinojen käyttöön.

Poliisiylijohtajan menettely

Saadun selvityksen mukaan sisäministerin heijastinliivin käyttämisessä on ollut kysymys turvallisuuden varmistamisesta ja tällä perusteella paikalla ollut poliisiylijohtaja on nimenomaisesti kehottanut ministeriä käyttämään liiviä. Minulla ei ole perusteita epäillä tätä eikä myöskään syytä vähätellä turvallisuuden merkitystä tilanteessa. Ministerin turvallisuuden olisi kuitenkin yhtä lailla varmistanut heijastinliivi, jossa ei ole poliisin tunnuskuvaa eikä muitakaan poliisimiesasemaan viittavia merkkejä tai tekstejä.

Asiassa on seuraavaksi arvioitava, onko poliisiylijohtajalla ollut toimivalta antaa sisäministerille lupa poliisin heijastinliivin käyttämiseen.

Poliisilain 1 luvun 10 §:n 4 momentin mukaan asianomaisen poliisilaitoksen päällikkö voi antaa luvan poliisin virkapuvun käyttöön teatteriesityksissä tai muissa vastaavissa tilaisuuksissa.

Vaikka säännöksessä puhutaan vain virkapuvusta, pidän selvänä, että lupa voitaisiin antaa myös muun poliisin virkapukuasetuksessa mainitun poliisimiesominaisuutta ilmentävän vaatteen käyttöön, ja käsitykseni mukaan myös poliisiylijohtaja voisi antaa luvan. Nyt kysymys ei kuitenkaan ole ollut teatteriesityksestä tai muusta vastaavasta tilaisuudesta. Poliisiylijohtajalla ei siten ole ollut puheena olevassa tilanteessa toimivaltaa antaa sisäministerille lupaa poliisin heijastinliivin käyttämiseen.

Käsitykseni mukaan sama koskee myös heijastinliiviin sisältyneen poliisin tunnuskuvan käyttämistä.

Poliisiasetuksen 14 §:n mukaan Poliisihallitus antaa määräykset poliisin tunnuskuvan virallisesta käytöstä ja vahvistaa viirien ja pienoislippujen värin ja muodon. Selvityksen mukaan Poliisihallitus ei ole antanut poliisiasetuksen 14 §:ssä tarkoitettua määräystä. Selvityksessä katsotaan, että poliisiylijohtaja on voinut olemassa olevissa olosuhteissa antaa määräyksen tapauskohtaisesti ja myös suullisesti sekä myös poliisin ulkopuolisille henkilöille kuten nyt sisäministerille mainitun 14 §:n perusteella.

Käsitykseni mukaan poliisiylijohtajan yksittäisessä tilanteessa antama kehoitus poliisin tunnuskuvalle varustetun liivin käyttämiseen ei ole asetuksessa tarkoitettu Poliisihallituksen määräys. Käsitykseni mukaan tilanteessa ei ylipäätään ole ollut kysymys poliisiasetuksen 14 §:ssä tarkoitettua poliisin tunnuskuvan ”virallisesta käytöstä”.

Poliisin tunnuskuvan muusta käytöstä on säädetty poliisiasetuksen 15 §:ssä. Sen mukaan Poliisihallitus voi hakemuksesta myöntää poliisin henkilöstöön kuuluville ja näiden muodostamille yhteenliittymille luvan poliisin tunnuskuvan yksityiseen käyttöön. Nyt ei ole ollut kysymys tällaisesta poliisin tunnuskuvan käytöstä.

Poliisihallituksen selvityksessä on vedottu siihen, että sisäministeri on yleisesti tunnettu henkilö, eikä heijastinliivin käytöllä ole voinut objektiivisesti syntyä vaaraa tai vaikutelmaa siitä, että hänen olisi oletettu esiintyvän poliisimiehenä. Totean, että hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti käyttökiellon arvioinnissa olennaista on itse asusteen erehdyttävyyys. Käsitykseni mukaan erehtymisvaaraa arvioitaessa on kuitenkin otettava huomioon myös ne olosuhteet ja tilanne, jossa poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua asua tai pukinetta käytetään.

Tässä tapauksessa on ollut kysymys ns. Uudenmaan sulkuun liittyvästä poliisitoiminnasta, jossa paikalla olleiden poliisimiesten tehtävänä on ollut valvoa, että Uudenmaan maakunnan rajaa ei ylitetä

muissa kuin asiaa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa määritellyissä tilanteissa. Poliisilla oli muun muassa toimivalta estää ilman tällaista syytä tapahtuva maakunnan rajan ylittäminen.

Mielestäni tällaisessa tilanteessa, jossa tehtävää hoitavien poliisimiesten joukossa on poliisimiesten kanssa samanlaista heijastinliiviä käyttävä muu henkilö, myös häntä pidetään lähtökohtaisesti poliisimiehenä. Kiinnitän huomiota siihen, että todennäköisesti monilla ihmisillä ei ole tietoa siitä, että ”poliisiministeriön” päällikkönä toimivalla sisäministerillä ei ole poliisimiehille kuuluvia toimivaltuuksia. Tämän vuoksi siinäkin tapauksessa, että joku paikalle tullut henkilö olisi tunnistanut sisäministerin, on ollut vaara erehtymiseen sen suhteen, että sisäministeri olisi myös poliisimies, jolla on toimivalta käyttää poliisin laissa säädettyjä valtuuksia.

Sinänsä tilanteessa ei ole ollut vaaraa oikeudettomasta poliisin toimivaltuuksien käytöstä. Poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kielto säännös ei sellaista vaaraa kuitenkaan edellytä – säädetyn kiellon vastaisuuteen riittää jo se, että pukineen käyttö voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä. Oikeudeton esiintyminen julkiselta valtaa käyttävänä virkamiehenä tai suoranainen ryhtyminen viranomaiselle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen on erikseen säädetty rangaistavaksi rikoslain 16 luvun 9 §:ssä virkavallan anastamisena.

Edellä esitetyn perusteella katson, että poliisiylijohtaja on menetellyt virheellisesti kehottaessaan sisäministeriä käyttämään poliisin heijastinliiviä, jossa on ollut poliisin tunnuskuvaa ja teksti POLIISI.

Asian selvittelyssä on käynyt ilmi, että asiaa koskeva poliisin virkapukuasetuksen sääntely on jossain määrin tulkinnanvaraista ja epä johdonmukaistakin. Pidän sen vuoksi riittävänä saattaa käsitykseni poliisiylijohtajan tietoon.

Selvityksen perusteella ministerin heijastinliivin käyttö on perustunut poliisiylijohtajan ja Helsingin poliisikomentajan kehoitukseen. Asiassa ei ole kuitenkaan pyydetty selvitystä Helsingin poliisikomentajalta. En katso tähän olevan tässä tilanteessa laillisuusvalvonnallista tarvetta, koska poliisiasetuksen mukaan poliisiylijohtaja on kaikkien Poliisihallituksen alaisten poliisiyksiköiden henkilöstöön kuuluvien esimies. Asiassa ei tältä osin ole aihetta toimenpiteisiin.

Sisäministerin menettely

Sisäministeri Ohisalo ei ole antanut asiassa selvitystä, vaikka hänelle on varattu siihen tilaisuus.

On selvää, että kysymyksessä olevissa tilanteissa sisäministeri on toiminut virkansa johdosta eikä yksityishenkilönä. Kun sisäministeri, joka ei ole poliisimies, on käyttänyt poliisin tunnuskuvalla ja POLIISI-tekstillä varustettua poliisin virkapukineisiin kuuluvaa heijastinliiviä vieraillessaan ns. Uudenmaan sulun aikana poliisin tarkastuspisteillä, hän on

edellä kerrotuilla perusteilla käsitykseni mukaan menetellyt poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti.

Toisaalta saadun selvityksen mukaan ministeri on käyttänyt heijastinliiviä paikalla olleen poliisiylijohtajan kehotuksesta. Vaikka ministeri ja virkamies vastaa viime kädessä itse virkatoimiensa lainmukaisuudesta, olen ottanut huomioon sen, että ministerin toiminta asiassa on perustunut poliisiylijohtajan kehotukseen. Mielestäni sisäministeri on voinut luottaa siihen, että poliisiylijohtajan arvio liivin käytön ongelmattomuudesta on oikea.

Näistä syistä pidän riittävänä saattaa edellä esitetyn käsitykseni sisäministerin tietoon.

Virkapukuasetuksen tarkistaminen

Tätä asiaa tutkittaessa on ilmennyt, että poliisin virkapukuasetuksen sääntely ei ole poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kiellon näkökulmasta kaikilta osin ongelmaton ja johdonmukainen.

Virkapukuasetuksen 3 §:n mukaan poliisin virkapukuun kuuluu asusteita – ainakin varsikengät ja työkäsineet – jotka eivät millään tavalla osoita käyttäjänsä poliisimiesasemaa. Tämän on Poliisihallituskin todennut.

Hallintovaliokunta totesi edellä mainitussa mietinnössään, että lakiehdotuksessa ei ole tarkoitus kieltää sellaisten asusteiden käyttöä, joiden kohdalla ei saata aiheutua minkäänlaista sekaantumisvaaraa poliisimiesominaisuudesta.

Toisaalta virkapukuasetuksen 4 §:ssä on lueteltu vaatteita, joiden erityinen tarkoitus on Poliisihallituksenkin mukaan saada aikaan vaikutelma käyttäjän asemasta poliisimiehenä – esim. moottoripyöräpoliisin vaatteet ja tässä ratkaisussa tarkoitettu heijastinliivi – mutta jotka asetuksen sanamuodon mukaan eivät olisi poliisin virkapukuun tai -asusteisiin kuuluvia.

Kun käyttökieltoon liittyy rangaistusuhka, sääntelyn tulisi olla rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä tavalla täsmällistä. Poliisilain kielto­säännös on käsitykseni mukaan asianmukainen, mutta poliisin virkapukuasetuksen sääntelyä olisi mielestäni viipymättä tarkistettava.

4 YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Yhteenveto

Tässä kanteluasiassa on kysymys siitä, onko sisäministeri voinut poliisiylijohtajan kehotuksesta käyttää poliisin tunnuskuvailla ja ”POLIISI”-tekstillä varustettua poliisin heijastinliiviä vieraillessaan ns. Uudenmaan sulun aikana poliisin tarkastuspisteellä Uudenmaan rajalla.

Poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan muu kuin poliisimies ei saa käyttää poliisin virkapukua tai virka-asustetta. Kukaan ei myöskään saa käyttää tällaista pukua tai asustetta erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta sillä tavoin, että se voi saada aikaan vaikutelman käyttäjän asemasta poliisimiehenä.

Säännöksen tausta-ajatuksena on se, että poliisiviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitavat poliisimiehet, jotka tunnustetaan pääsääntöisesti poliisin virkapuvusta tai -asusteesta. Niiden perusteella kansalaiset tietävät, että henkilölle kuuluu erityinen oikeus ja toisaalta erityinen velvollisuus käyttää julkista valtaa. Sen vuoksi vain poliisimies saa käyttää poliisin virkapukua tai -asustetta, eikä kukaan muu saa käyttää edes niitä erehdyttävästi muistuttavaa asua tai pukinetta. Pidän sääntelyä julkisen vallan käytön näkökulmasta tärkeänä.

Tämän asian arvioinnissa on keskeistä se, että sisäministeriön eli ”poliisiministeriön” päällikkönä oleva sisäministeri ei ole poliisimies, eikä hänellä ole poliisimiehille kuuluvia toimivaltuuksia, vaikka poliisitoimi kuuluukin sisäministeriön hallinnonalaan. Todennäköisesti monilla ihmisillä ei ole tätä tietoa.

Päätöksestä ilmenevin perustein olen katsonut, että poliisiylijohtajalla ei ole ollut puheena olevassa tilanteessa toimivaltaa antaa sisäministerille lupaa poliisin heijastinliivin käyttämiseen. Käsitykseni mukaan sama koskee jo heijastinliiviin sisältyneen poliisin tunnuskuvaan käyttämistä. Mielestäni poliisiylijohtaja on siten menetellyt virheellisesti kehottaessaan sisäministeriä käyttämään poliisin heijastinliiviä.

Kun sisäministeri, joka siis ei ole poliisimies, on käyttänyt poliisin heijastinliiviä kerrotussa tilanteessa, hän on käsitykseni mukaan menetellyt poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti. Toisaalta ministeri on käyttänyt heijastinliiviä paikalla olleen poliisiylijohtajan kehotuksesta. Vaikka ministeri ja virkamies vastaa viime kädessä itse virkatoimiensa lainmukaisuudesta, mielestäni sisäministeri on tässä tapauksessa voinut luottaa siihen, että poliisiylijohtajan arvio liivin käytön ongelmattomuudesta on oikea.

Tätä asiaa tutkittaessa on ilmennyt, että asiaan liittyvä poliisin virkapukuasetuksen sääntely on poliisilain 1 luvun 10 §:n 3 momentin kiellon näkökulmasta jossain määrin tulkinnanvarainen ja epäjohdonmukainenkin. Olen ottanut tämän huomioon arvioidessani poliisiylijohtajan menettelyn moitittavuutta.

Toimenpiteet

Saatan tässä päätöksessä esittämäni käsityksen poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa.

Saatan käsitykseni poliisin heijastinliivin käyttämisestä sisäministeri Maria Ohisaloon tietoon.

Lähetän päätökseni myös sisäministeriölle. Esitän, että sisäministeriö ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin poliisin virkapukuasetuksen sääntelyn tarkistamiseksi. Pyydän ministeriötä ilmoittamaan minulle toimenpiteistään 30.11.2021 mennessä.